

ЗОЛОТОТИСЯЧНИК

Centaurii herba

CENTAURY

▼ Цілі або фрагментовані висушені квітучі надземні частини *Centaurium erythraea* Rafn s.l. (син. *Centaurium umbellatum* Gilib.; *Erythraea centaurium* Pers.).▲

ВЛАСТИВОСТІ

Сировина має гіркий смак.

ІДЕНТИФІКАЦІЯ

А. Стебло циліндричне, від світло-зеленого до темно-коричневого кольору, із поздовжніми ребрами, розгалужене лише у верхній частині. Листки сидячі, цільні, навхрест-супротивні, листові пластинки від яйцеподібної до ланцетної форми, приблизно до 3 см завдовжки. Обидві поверхні голі, від зеленого до коричнювато-зеленого кольору. Суцвіття дихазально розгалужене. Чашечка трубчаста, зеленого кольору, має 5 ланцетних, загострених зубців. Віночок складається з трубки білуватого кольору, розділеної на 5 видовжено-ланцетних лопатей від рожевого до червонуватого кольору, приблизно 5–8 мм завдовжки. Тичинок 5, прирослих до верхівки трубки віночка. Зав'язь верхня, із коротким стовпчиком, широко двороздільною приймочкою й численними насінними зачатками. Плід – циліндрична коробочка, приблизно 7–10 мм завдовжки, із часто наявними дрібними шершавими насінинами.

В. ▼ Мікроскопічне дослідження (2.8.23). Порошок зеленувато-жовтого або коричнюватого кольору. Переглядають під мікроскопом, використовуючи *хлоральгідрату розчин Р*. У порошку виявляються такі діагностичні структури (Рис. 1301.-1): фрагменти стебла з групами здерев'янілих волокон окремо [D] або об'єднаних із різними елементами [A]: нездерев'янілими волокнами [Ac], трахеїдами [Ab], зрідка судинами зі спіральними потовщеннями [Aa] і пористими паренхіматозними клітинами [Ad] серцевини й серцевинних променів; фрагменти пластинки листка з клітин епідерми зі звивистими оболонками [B] і складчастою кутикулою, особливо вздовж країв і навколо продихових апаратів; численні продихові апарати, переважно анізоцитного типу (2.8.3) [Ba], і фрагменти палісадного мезофілу, кожна клітина якого містить поодинокі призматичні кристали [Bb] або, рідше, друзу кальцію оксалату [Bc]; фрагменти чашечки [E] із прямостінних клітин і продихів, вкритих тонкоскладчастою кутикулою; фрагменти внутрішньої епідерми віночка [C] із тупих сосочкоподібних клітин зі складчастою

кутикулою; частини ендотеція [F] з клітин із сітчасто або борозенчасто потовщеними оболонками; пилкові зерна [G] трикутно заокруглені або еліптичні, жовтого кольору, приблизно 30 мкм у діаметрі, із чіткопористою екзиною і 3 проростковими порами; фрагменти стінки плода коробочки [H] із перехрещених шарів веретеноподібних клітин; краплі олії з насінин; овальні насінини або фрагменти насінин із великих звивистих коричневих епідермальних клітин із пористою поверхнею [J]; численні поодинокі дрібні призматичні кристали кальцію оксалату [K].

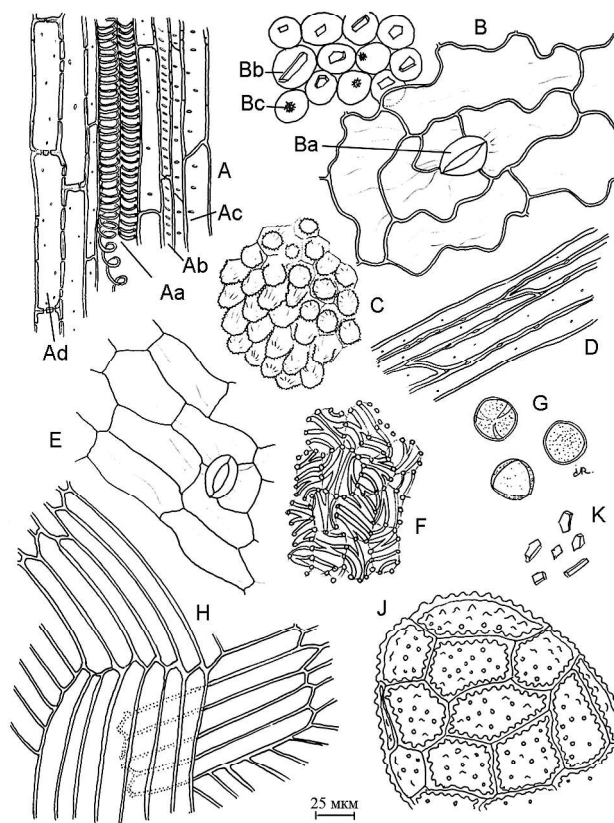

Рисунок 1301.-1. Діагностичні структури золототисячника (ідентифікація В)▲

С. Тонкошарова хроматографія (2.2.27).

Випробовуваний розчин. До 1.0 г здрібненої на порошок сировини (355) (2.9.12) додають 25 мл *метанолу Р*, струшують протягом 15 хв і фільтрують. Фільтрат упарюють насухо за зниженого тиску за температури, що не перевищує 50 °С. Залишок розчиняють у маленьких кількостях *метанолу Р*, щоб отримати 5 мл розчину, що може містити осад.

Розчин порівняння. 1 мг *рутозиду тригідрату Р* і 1 мг *свертіамарину Р* розчиняють у *метанолі Р* і доводять об'єм розчину тим самим розчинником до 1 мл.

Пластинка: ТПХ-пластинка із шаром силікагелю $F_{254} P$ (5–40 мкм) (або ТПХ-пластинка із шаром силікагелю $F_{254} P$ (2–10 мкм)).

Рухома фаза: вода *Р* – мурашина кислота *Р* – етилформіат *Р* (4:8:88).

Нанесення: 10 мкл (або 5 мкл), смугами.